

Κατάσταση αριστερά: Κεντώντας τους μελισσοκόμους



Πώς αφουγκράζεται η νιότη την κρίση που έρχεται. Είναι ένα θαύμα τρομερό, πώς σαν τις μέλισσες αγριεύουν πριν από την καταιγίδα. Κοιτάζω τους νέους και τις νέες στη Γαλλία. Όπως κι εμείς εδώ, κάποτε, πριν από τη μεγάλη κρίση. Συλλέγουν τα στατικά ηλεκτρικά φορτία των μεγάλων αλλαγών. Κεντάνε μανιασμένα τους μελισσοκόμους.

Εδώ, τα δικά μας παιδιά πετάνε πια καιρό στα χαμένα, γύρω από το σπασμένο κιούπι. Καίνε καμιά φορά τους διαδραστικούς, μήπως και ζεσταθούν, αλλά τους βρίσκουν κούφιους. Σκάβουν τις φλέβες τους και δεν βρίσκουν αστέρια. Κοιτάζουν τον ουρανό και είναι αδειανός από μεγάλες ιδέες. Όλοι τούς λένε να κοιτάνε τη δουλειά τους. Να ασχοληθούν με τα οικονομικά, να πάνε να ζήσουνε στη Δύση. Στη δύση όλων των ζωντανών πραγμάτων, κάθε νοήματος, στη λήθη της λήθης, αφού δεν ξέρουν τι σημαίνει η λέξη. Μουρμουρίζουν κάτι στα Αγγλικά, αντί γι' αυτό. Κρεμασμένα στα σύρματα, έτοιμα να γκρεμιστούν, σαν παλιό σπίτι στην Κυψέλη, που δεν πρόλαβε να γίνει ενοικιαζόμενο.

Βεβαίως, πήραμε το Μανχάταν, την Πάτρα και το Βερολίνο.

Καθήκον πρώτο: Να ταΐζουμε τα περιστέρια

Πρώροι συνταξιούχοι της ιστορίας στα παγκάκια, τι άλλο να κάνουμε, παρά να ταΐζουμε αυτά τα περιστέρια; Να δίνουμε λίγο νερό σ' αυτές τις μέλισσες; Σκύβω λοιπόν κάθε πρωινό στη στέρνα και όλο και κάτι βρίσκω, από βροχές που ξεχάσαμε πότε πέσανε πια. Μία σταγόνα Επίκουρο και μία Σαίξπηρ, μία Ηράκλειτο και μία Εμπειρίκο, μία από την Άνοιξη και μία απ' το Φθινόπωρο. Πώς όμως να αρτυθεί το μέλλον με το παρελθόν. Πώς να σταθεί με τέτοιον άνεμο να φυσάει απ' τον Παράδεισο; Πουλάκι χαμένο κι αυτό. Παπαγαλάκι που ξώκειλε σε γη γεμάτη ασπαλάθους παραδομένους στην αχρηστία.

Καθήκον δεύτερο: να χρησιμοποιείς το άχρηστο

Κυρίως αναμνήσεις σε καταλογογραφίες: η προπαίδεια, μια εγκυκλοπαίδεια, οι πρώτες μας πτώσεις, όταν μαθαίναμε να περπατάμε, ένα ηλιόλουστο απόγευμα αγκαλιά με έναν τεράστιο ευκάλυπτο, η νύχτα, παραμύθια που διαβάζαμε από το τηλέφωνο, οι πρώτες διαφωνίες, η πρώτη κοπάνα, ένα ανορθόγραφο χειρόγραφο του Σολωμού, πράγματα που μας κάνουν να κλαίμε, κασέτες, βινίλια, κιτρινισμένα βοηθήματα από όταν διδασκόμασταν την Αντιγόνη, η υπερηφάνεια του Περικλέους, μια εφημερίδα δρόμου, ένας ανεμιστήρας με όνομα, τηλεφωνικά νούμερα χωρίς ονόματα, η ψυχή της

πόλης, επιστολές φιλοσόφων, ποιήματα που έγιναν κριτήρια, αμεταβόλιστοι θάνατοι, αμμοβολές, ντοκιμαντέρ για κουμπιά, κορίτσια της βροχής, λουλούδια στο παράθυρο του Ταχτσή, κάγκελα. Όλα τα πράγματα που δεν θα σε ρωτήσει η Τεχνητή Νοημοσύνη.

Καθήκον τρίτο: έχε πάντα μian άσπρη τρίχα στην καρδιά σου

Έχε μian άσπρη τρίχα στην καρδιά σου και αγάπα την πολύ. Προχωράμε κοιτάζοντας πίσω προς έναν σωρό ερειπίων, που είναι ολόκληρος φτιαγμένος από δικά μας λάθη. Δεν έχουμε κανένα δικαίωμα να ξεκινάμε πάντα από την αρχή, να είμαστε για πάντα νέοι, για πρώτη φορά στα οδοφράγματα. Δεν έχουμε φτερούγες, δεν είμαστε άγγελοι. Και κάθε ερείπιο είναι ένα συμπέρασμα: οφείλουμε να επιστρέψουμε σε αυτό, να χωθούμε βαθιά, να βρούμε μια μικρή γωνιά μέσα στα καμένα, να κουλουριαστούμε εκεί μέχρι να ποτίσει το ρούχο τη μυρωδιά της υγρασίας. Έχουμε κάνει λάθη. Πρώτα κάναμε λάθος για την Εξουσία: Είναι αναπόφευκτη, κάθε φορά που παίρνουμε αποφάσεις. Έπειτα κάναμε λάθος για το διαμεσολάβητο, για την άμεση δημοκρατία: Όλα είναι αναγκαία διαμεσολαβημένα, και κάθε φορά που μιλάμε ακόμη, μεσολαβούν οι λέξεις μας. Ύστερα κάναμε λάθος για την πατρίδα: Οι επαναστάσεις χάνονται στο Μαρόκο. Ανήκουμε σε ένα σύστημα που δεν ανήκει στα ψάρια του. Μετά κάναμε λάθος για το Κόμμα: είναι πιο ανθεκτικό από τα κινήματα, ακούραστο σαν κυνηγός της Σαβάνας, συνεχίζει να προχωράει όταν όλοι κουραστούμε. Δεν το αφήνεις στους λάθος ανθρώπους. Δεν παρακάμπτεται ο μηχανισμός. Δεν υπάρχει μαγικό άλμα στον ουρανό. Τέλος, μπορεί να κάναμε λάθος και για τον Άνθρωπο: Όταν του παραδίδεις την Εξουσία, τον παραδίδεις στην Εξουσία. Το δε κακό είναι ρηχό, ενώ το καλό είναι δύσκολο. Η δε συνείδηση, δεν ενοικεί. Η συνείδηση είναι σπάνια και έρχεται από έξω, σαν απρόσμενο φως, φως ιλαρόν, που πρέπει να το κουβαλάμε αργά και να το προστατεύουμε από τον άνεμο, σφιχτά μέσα στις φούχτες μας. Και να το παραδίδουμε προσεκτικά, σαν νιφάδα που λιώνει αλλάζοντας χέρια.

Σημειώστε τα λάθη μας ανεξίτηλα, να λάμπουν στο δέρμα. Να περπατάμε στον δρόμο, να μας κοιτάει η νέα γενιά και να λέει: να ένας άνθρωπος που έκανε λάθη. Αυτά που αναφέρθηκαν και μερικά ακόμη.

Καθήκον τέταρτο: γκρέμιζε χτίζοντας, χτίζε γκρεμίζοντας

Περνάω κάθε μέρα από τον Τάυρο του Κεραμεικού. Αυτό το πλαστικό άγαλμα από αδιάλλακτο μάρμαρο. Διδάσκω εκεί όπου ήταν ο κήπος του Επίκουρου και όλοι θυμούνται μόνο την Ακαδημία του Πλάτωνος. Στη λεωφόρο δίπλα μου, στήνονταν οδοφράγματα στα Δεκεμβριανά, πετούσαν τα καπέλα τους από τα καμιόνια, όσοι οδηγούνταν στην εκτέλεση. Έχει μια μεγάλη Πλατεία του Σωτήρη Πέτρουλα, όπου δεν πηγαίνουν πια οι Μπαλαμό. Περνάω επίσης από οίκους ανοχής, σπίτια και μαγαζιά παρατημένα δεκαετίες, και χασιέντες ωχρές, που τις κουβάλησαν τα φαντς από το Μεξικό και τις φυτέψαν στην Αθήνα. Κυκλοφορούν άνθρωποι ουρλιαχτά, δίπλα σε νέους καλλιτέχνες που χαμογελάνε, και στις γωνίες σκύβουν οι σύριγγες κάτω από τις βαλίτσες που σέρνουν οι τουρίστες. Τα παιδιά δουλεύουν τα όνειρα τους μέσα στα φαναρτζίδικα, γράφουν ποίηση για τις εξατμίσεις, μιλάνε Γεωργιανά, Ισπανικά, Αλβανικά, Ουρντού, Κινέζικα, διδάσκονται Αρχαία, τραγουδάνε ρεμπέτικα, παίζουν στις πλατείες ή ασθενούνε χωρίς φως μέσα στα Ωνάσεια. Κάποια ξέρουν για την

Παλαιστίνη. Κάποια ξέρουν και την τιμή του ψωμιού. Άλλα δεν ξέρουν τίποτε. Αυτό είναι το τοπίο μας. Δεν γίνεται να χτίσεις δίχως να γκρεμίσεις σε αυτό το τοπίο. Και δεν γίνεται να γκρεμίσεις χωρίς να οικοδομήσεις.

Με κάποιους θα τα βρούμε. Με κάποιους όχι. Πρέπει να βλέπουν και τα δύο. Να μην αποστρέφουν το βλέμμα, να δίνουν νερό στις μέλισσες, να έχουν πάντα μια άσπρη τρίχα στην καρδιά, να φυλάνε το φως σαν να λιώνει, να μιλάνε όλες τις γλώσσες, να μοιάζουν στον Ταύρο του Κεραμεικού, να περπατάνε πάνω-κάτω τη Λένορμαν. Όχι όλα αυτά μαζί. Εντάξει. Μα, ένα από αυτά, έστω.

Σωτήρης Σιαμανδούρας, 6/10/2026, 5:24 πμ, γιατί μου ανέβηκε η χολή στο στόμα.

*Η φωτογραφία που συνοδεύει τη δημοσίευση τραβήχτηκε από τη Μαρία Παπαγεωργίου.